

2 राष्ट्रिय-शिक्षा-नीतिः
मातृभाषा-आधारित-शिक्षां
प्रवर्धयति-केन्द्रीय-
शिक्षा-मन्त्री

3 प्राकृतिककृषियोजनायाः अन्तर्गतम्
ऊनातः आलुकानि क्रीयन्ते, हमीरपुरे
उपस्कराणाम् उत्पादनं भविष्यति-
मुख्यमंत्री सुखुः

5 संस्कृतं भारतीयजीवनस्य
संस्कृतेश्चात्मा- स्वामी
ओमानन्दः

सञ्चार-साथी-चलदूरभाषीय तन्त्रान्शस्य वर्धमानस्य स्वीकार्यतायाः दृष्ट्या, सर्वकारेण दूरवाण्याम् अस्य तन्त्रान्शस्य पूर्वस्थापनम् अनिवार्यं न कर्तुं निर्णयः कृतः

हिमसंस्कृतवार्ता: - सञ्चार-साथी- चलदूरभाषीय तन्त्रान्शस्य वर्धमानस्य स्वीकार्यतायाः दृष्ट्या, सर्वकारेण दूरवाण्याः निर्मातृभ्यः अस्य तन्त्रान्शस्य पूर्वस्थापनम् अनिवार्यं न कर्तुं निर्णयः कृतः अस्ति। सर्वकारेण स्पष्टीकृतम् यत् नागरिकाः यदा

इच्छन्ति तदा तन्त्रान्शं निष्कासयितुं शक्नुवन्ति तथा च तन्त्रान्शे उपयोक्तृणां रक्षणम् अतिरिच्य अन्यत् किमपि कार्यं नास्ति। सञ्चारमन्त्रालयेन एकस्मिन् वक्तव्ये उक्तं यत् अद्यावधि चत्वारि दशमलवोत्तर एक कोटिजनाः उपयोक्ताः सञ्चार साथी तन्त्रान्शं स्थापितवन्तः। केन्द्रीय-सञ्चार मन्त्री ज्योतिरादित्य-सिन्धिया विपक्षस्य गृहचर्यायाः आरोपान् निराकृतवान्, सः अवदत् यत् सञ्चार-साथी-ऐप-द्वारा गृहचर्या न सम्भवः, न भविष्यति। लोकसभायाम् एकस्य प्रश्नस्य प्रत्युत्तरे श्री सिन्धिया-वर्यः स्पष्टं कृतवान् यत् उपयोक्ताः स्वसौख्येन पञ्जीकरणं कृत्वा अस्य लाभान् प्राप्तुं ऐप-इत्येते सक्रियं कर्तुं शक्नुवन्ति, तथा च ते कदापि स्वस्य उपकरणात् तत् निष्क्रियं निष्कासयितुं वा शक्नुवन्ति। सः अवदत् यत्, नरेन्द्रमोदिनः प्रशासनेन नागरिकान् कपटक्रियाकलापात् रक्षितुं एषा सुविधा प्रदत्तास्ति।

अमृतभारत-स्थानक-योजनायाः अन्तर्गतं पञ्चोत्तरैकशत रेलस्थानकानां कार्यम् पूर्णम्

हिमसंस्कृतवार्ता। रेलमन्त्री अश्विनी वैष्णवः अवदत् यत् अमृतभारत-स्थानक-योजनायाः अन्तर्गतं पञ्चोत्तरैकशत रेलस्थानकानां कार्यम् पूर्णम्। लोकसभायां एकस्य प्रश्नस्य लिखित प्रत्युत्तरे श्री वैष्णवः अवदत् यत् एषा योजना प्रतीक्षालयः, शौचालयः, आसनव्यवस्था, पेयजलानि वाहन-स्थापन-क्षेत्राणि तथा दिव्यांजनानां कृते सुविधाभिः सह रेलस्थानकानाम् उन्नतीकरणे केन्द्रिता अस्ति।

सम्पूर्णं देशे प्रायः शतप्रतिशतं खाद्यापूर्ति-पत्राणि अधुना डिजिटल रूपेण सन्ति

हिमसंस्कृतवार्ता। केन्द्रीय-खाद्य-सार्वजनिक-वितरण-उपभोक्त-कार्य-मन्त्रिणा प्रहलाद-जोशी-इत्यनेन उक्तं यत्, सम्पूर्णं देशे प्रायः शतप्रतिशतं खाद्यापूर्ति-पत्राणि अधुना डिजिटल रूपेण सन्ति इति। लोकसभायाः प्रश्नोत्तरकाले अनुपूरकप्रश्नानामुत्तराय श्री-जोशी अवदत् यत् प्रायः सर्वे विंशतिदशमलव अष्टपञ्चाशत् कोटिषु गृहेषु खाद्यापूर्ति-पत्राणि डिजिटलीकृतानि सन्ति। अस्मै उक्तं यत् प्रशासनं प्रधानमन्त्री-निर्धन-कल्याण-अन्न-योजनायाः अन्तर्गतं लाभार्थिभ्यः निःशुल्कम् अन्नं ददाति, यत् ऊर्ध्वविश्वधिक-द्विसहस्र-वर्ष-पर्यन्तं प्रवर्तते इति। अस्याः योजनायाः अन्तर्गतं योग्याः परिवाराः प्रतिव्यक्तिः प्रतिमासं पञ्च किलोग्राम निःशुल्कम् अन्नधान्यं प्राप्नुयुः।

प्रधानमन्त्रिणा नरेन्द्रमोदिना दिव्याङ्गजनानां कृते सम्मानं, सुलभतां, समानावकाशाः च सुनिश्चेतुं सर्वकारस्य संकल्पं पुनः दृढीकृतम्

हिमसंस्कृतवार्ता: - प्रधानमन्त्रिणा नरेन्द्रमोदिना दिव्याङ्गजनानां कृते सम्मानं, सुलभतां, समानावकाशाः च सुनिश्चेतुं सर्वकारस्य संकल्पं पुनः दृढीकृतम्। सामाजिक-पटले लिखिते सन्देशे श्रीमोदी अवदत् यत्, दिव्यांगजनाः स्वस्य सृजनात्मकतायाः दृढनिश्चयस्य च माध्यमेन विविधक्षेत्रेषु उत्कृष्टतां प्राप्तवन्तः। श्रीमोदी अवदत् यत्, भारते विधिद्वारा, सुलभसंरचनायाः माध्यमेन, समावेशीशिक्षानीतेः माध्यमेन, सहायकप्रौद्योगिकीनां नवप्रकल्पनानां माध्यमेन च दिव्यांगजन-कल्याणाय प्रतिबद्धतां दृढीकृतवान्।

समाजं यथार्थरूपेण विकसितः तदा एव वक्तुं शक्यते यदा दिव्यांगजनैः सह समानव्यवहारः भवेत् - राष्ट्रपतिः द्रौपदीमुर्मूः

हिमसंस्कृतवार्ता: - राष्ट्रपतिः द्रौपदीमुर्मूः अवदत् यत् समाजं यथार्थरूपेण विकसितः तदा एव वक्तुं शक्यते यदा दिव्यांगजनैः सह समानव्यवहारः भवेत्। सा अवीचत् यत् तेषां प्रति अनुकम्पया न, अपितु आदरेण सम्मानेन च व्यवहारः करणीयः। राष्ट्रपतिः नवदेहल्यां दिव्यांगजनानां सशक्तीकरणस्य राष्ट्रियपुरस्काराणां समये एतत् उक्तवती। अस्मिन् कार्यक्रमे सा निःशक्तीजनानां शक्तीकरणार्थं व्यक्तानां संस्थानां च अनुकरणीयप्रयासानां कृते राष्ट्रियपुरस्कारान् प्रदत्तवती। कार्यक्रमं संबोधयन्ती राष्ट्रपतिः प्रोक्तवती यत् तेषाम् अविश्वसनीय उपलब्धयः सर्वेषां कृते प्रेरणां अस्ति। विशेषतः क्रीडायाः माध्यमेन तेषां उन्नतैः सर्वकारस्य भूमिकाम् अपि सा प्रकशितवती।

सुभाषितम्
ऋजुत्वं त्यागिता शौर्यं,
सामान्यं सुखदुःखयोः।
दाक्षिण्यं चानुरक्तिश्च,
सत्यता च सुहृद्गुणाः।।
-महासुभाषितसंग्रहः

भावार्थः- सच्चरित्रता, त्याग, पराक्रम, सुख- दुःख में सामान्य व्यवहार, व्यवहार कुशलता, आत्मीयता तथा सत्यवादिता, ये सभी गुण एक मित्र में होने चाहिए।

हिमसंस्कृतवार्ता:
हिमसंस्कृतवार्तापत्रस्य
एकवर्षस्य सदस्यता
१०० ₹

One year subscription to the daily
Sanskrit newspaper is Only 100 Rupees
To subscribe, text us a message
saying hello on the number below.

7876632623

सूचना- हिमसंस्कृतवार्ता: दैनिकपत्रे
व्याकरणात्मक-अशुद्धीनां कृते,
राजनैतिक-सांस्कृतिकविचाराणाञ्च
कृते सम्बद्धाः पत्रकाराः लेखकाश्च
उत्तरदायिनः भविष्यन्ति

कार्यालयः
हिमसंस्कृतम्, प्रकाशनम्
जसवां कोटला तहसीलपरिसरस्य सम्मुखे
कस्बा कोटला जिला कांगड़ा हि.प्र.
पत्रव्यवाहरसङ्केतः-१७७१११
सङ्केतः-प्रबन्धनिदेशिका- शिवानी शर्मा हिमसंस्कृतम्

६४५ पटवारी-पदानि पूरयितुं प्रस्तावः चयनायोगाय प्रेषितः- जगतसिंहेनेगी

कठोरकार्यविधिः भविष्यति, तेषां निष्कासनं भविष्यति इति। पूर्वं विधायकलखनपालः अवदत् यत् तहसीलकार्यालयेषु अभिलेखलेखकाः अत्यधिकं शुल्कं गृह्णन्ति।

हमीरपुर- भर्ती-आयोगः भ्रष्टाचारस्य केन्द्रमासीत्

मुख्यमन्त्री उक्तवान् यत् हमीरपुर-नियुक्ति-आयोगः भ्रष्टाचारस्य केन्द्रमासीत्। पूर्वभाजपासर्वकारः अस्मिन् विषये किमपि ध्यानं न दत्तवान्। काङ्ग्रेससर्वकारस्य सत्तां प्राप्तस्य अनन्तरं बोर्डस्य विघटनं जातम्। लोकसेवा-आयोगस्य माध्यमेन वर्ग-तृतीयपदेषु नियुक्तिः कृता। अधुना हमीरपुर-आयोगः पूर्णतया कार्यरतः अभवत्। विभिन्नपदानां नियुक्तिप्रक्रिया अपि आरब्धा अस्ति। पूर्वं प्रश्नकालस्य समये भाजपा विधायकः जनकराजः गतसत्रे हमीरपुर आयोगस्य विषये प्रश्नं उस्थापितवान् इति उक्तवान्। तदा अपि सर्वकारेण किमपि सूचना न दत्ता आसीत्, अद्यत्वे अपि सः सूचनानां संग्रहणं भवति इति अवदत्। विपक्षनेता जयरामठाकुरः उक्तवान् यत् वर्षद्वयं यावत् सूचना न प्राप्ता इति दुर्भाग्यम्। सूचनां प्राप्तुं कियत्कालं यावत् समयः स्यात् इति प्रश्नं कर्तुं विधायकानाम् अधिकारः अस्ति।

वन-अधिकार-प्रकरणं सम्बोधयितुम् एकस्य पटवारी-प्रमुखे समितिः निर्मिता

राजस्वमन्त्री जगतसिंहेनेगी इत्यनेन उक्तं यत् वनाधिकारकानुन २००६ भूमिवितरणं वा आबंटनं वा न भवति। अस्य अधिनियमस्य प्राथमिकोद्देश्यं अनुसूचितजनजातीनाम् अन्येषां पारम्परिकवनवासिनां च वन-अधिकारं मान्यतां दातुं वर्तते ये 13 दिसम्बर 2005 इत्यस्मात् पूर्वं वनभूमिषु निवसन्ति, ये च निर्धारितप्रक्रियाद्वारा स्वजीविकायाः आवश्यकतानां कृते तस्मिन् अवलम्बन्ते। विधायक स्य जीतरामकटवालस्य प्रश्नस्य उत्तरे मन्त्री नेगी उक्तवान् यत् अस्मिन् विषये एकस्य पटवारी नेतृत्वे समितिः निर्मिता अस्ति।

मुख्यमन्त्री सुक्खुः प्रदूषणनियन्त्रण-मण्डलस्य क्षेत्रीयप्रयोगशाला भवनस्य उद्घाटनं कृतवान्

हिंसंस्कृतवार्ताः - धर्मशाला

मुख्यमन्त्री सुखविन्दरसिंहसुक्खुः हिमाचलप्रदेश- राज्यप्रदूषण-नियन्त्रणमण्डलस्य क्षेत्रीय- प्रयोगशालाभवनस्य उद्घाटनं कृतवान्, यस्य निर्माणं काङ्ग्रेसमण्डलस्य धर्मशालासमीपे दाडी इत्यत्र ३.५ कोटिरुप्यकाणां व्ययेन कृतम्। अस्याः प्रयोगशालायाः विस्तारः १३८.४४ वर्गमीटर अस्ति, यस्मात् २३४.६१ वर्गमीटर क्षेत्रे प्रयोगशालाभवनस्य समर्पितम् अस्ति। तस्य आधारतले पार्किङ्गार्थं उपयुज्यते। प्रयोगशालायाः कार्यसुलभतायै एतत् बहुतलीयभवनं विद्युत्, जलापूर्तिः, अन्याभिः आधुनिकसुविधाभिः च सुसज्जितम्। प्रयोगशालायां जलस्य अपशिष्टजलस्य च गुणवत्तापरीक्षणस्य, वायुगुणवत्तापरीक्षणस्य, सूक्ष्मजीवपरीक्षणस्य च पृथक् पृथक् विभागाः सन्ति, येन विभिन्न- पर्यावरणपरीक्षण-निरिक्षणकार्यस्य गुणवत्ताप्रदर्शनं सुनिश्चितं भवति भवने प्रतिरूपसंग्रहकक्षः, रसायन- काच- भण्डारणकक्षः, अभिलेखकक्षः, सभाभवनं, पर्याप्तं कर्मचारिणां निवासस्थानं च सन्ति, येन सूचारुतया कुशलतया च संचालनं सुनिश्चितं भवति। मुख्यमन्त्री उक्तवान् यत् राज्यसर्वकारेण प्रयोगशालायाः निर्माणार्थं पर्याप्तं धनं प्रदत्तम्। एतत् एनएबीएल- मानकानुसारं निर्मितम्। आधुनिकमूलसंरचना, उन्नतविश्लेषणक्षमता, उन्नतसुरक्षाप्रवधानं च कृत्वा नूतनभवनं प्रदूषणनियन्त्रणमण्डलस्य तकनीकीक्षमतां, दक्षतां, सेवास्तरं च अधिकं वर्धयिष्यति।

मिथ्या-वार्ता लोकतन्त्रस्य कृते विभीषिका अस्ति-सूचना-प्रसारण-मन्त्री अश्विनी वैष्णवः

हिंसंस्कृतवार्ता। सूचना-प्रसारण-मन्त्री अश्विनी वैष्णवः अवदत् यत् मिथ्या-वार्ता लोकतन्त्रस्य कृते विभीषिका अस्ति। सः सामाजिक पटलेषु, मिथ्या-वार्तासु, तथा ए. आई. द्वारा निर्मितेषु गहन-मिथ्या-वार्तासु कठोर-कार्याचरणस्य आवश्यकतायाः विषये अवधानं दत्तवान्। अद्य लोकसभायां प्रश्नकाले प्रत्युत्तरे श्रीवैष्णव अवदत् यत्, ए. आई. इत्यनेन उत्पद्यमानानां गहन-मिथ्याचरणानां अभिज्ञानार्थं, तेषां विरुद्धं कार्याचरणाय च नूतनः प्रारूप-नियमः प्रकाशितः अस्ति। सः अवदत् यत्, सर्वकारः भारतीय-प्रेस-परिषद् च उभावपि कस्यापि टी. वी. वाहिन्याः वार्तापत्रस्य वा विरुद्धं प्राप्त परिविवादान् सक्रियतया पश्यन्ती स्तः।

विश्व ऋतु-सङ्घटनेन एशिया महाद्वीपे प्रचण्डवृष्ट्या प्राणघातक-जलप्लावनस्य सञ्चेतना प्रसारिता

हिंसंस्कृतवार्ता। विश्व ऋतु-सङ्घटनेन (डब्ल्यू. एम. ओ.) एशिया महाद्वीपे प्रचण्डवृष्ट्या प्राणघातकजलप्लावनस्य सञ्चेतना प्रसारिता। विनाशकारि-प्रावृट्-वृष्ट्या, उष्णकटिबन्धीय-चक्रवातेन च दक्षिण-दक्षिणपूर्व-एशिया-खण्डेषु विनाशकारि-जलप्लावनं जातम्, शतशः जनाः मृताः, समुदायाः विस्थापिताः, प्रमुखाः आर्थिकावधानं च जातम् इति विश्व-ऋतु-सङ्घटनेन (डब्ल्यू. एम. ओ.) इत्यनेन मङ्गलवासरे जिनेवा नगरे संयुक्तराष्ट्रसङ्घस्य वार्ताहर-सम्मेलने उक्तम्। डब्ल्यू. एम. ओ. अधिकारिणा क्लेयर नुलिस इत्येषा अकथयत् यत् फिलिपीन्स, थाईलैण्ड, वियतनाम्, श्रीलङ्का देशाः च इत्येतेषु देशेषु सर्वाधिकं प्रभाविताः सन्ति।

राष्ट्रिय-शिक्षा-नीतिः मातृभाषा-आधारित-शिक्षां प्रवर्धयति-केन्द्रीय-शिक्षा-मन्त्री

केन्द्रीय-शिक्षा-मन्त्री धर्मेन्द्र प्रधानः राज्यसभायाम् अवदत् यत् राष्ट्रिय-शिक्षा-नीतिः मातृभाषा-आधारित-शिक्षां प्रवर्धयति। समग्र-शिक्षा-अभियानम्, एन्.ई.पी. तथा पी.एम्. श्री-योजना परस्परं सम्बद्धानि सन्ति तथा समग्र-शिक्षा-अभियानम् अपि राष्ट्रिय-शिक्षा-नीतेः अनुशंसया सह सम्बद्धम् अस्ति इति सः सूचितवान्।

संस्कृतभारती हरियाणा (न्यासः) अखण्डगीतापारायणमकरोत्

हिमसंस्कृतवार्ता:। संस्कृतभारती हरियाणा (न्यासः) द्वारा गीताजयन्त्याः उपलक्ष्ये मार्गशीर्षमासस्य मोक्षदायिन्यामेकादश्यां तिथौ सम्पूर्णश्रीमद्भगवद्गीतायाः अखण्डपारायणकार्यक्रमः आभासीरूपेण (ऑनलाईन) आयोजितः प्रान्तगीताशिक्षणप्रमुखः डॉ जयपालशास्त्री कथितवान् यत् कार्यक्रमस्य रूपरेखा निम्नलिखिता आसीत्। स्वस्वगृहे दीपप्रज्वालनम् - दीपमन्त्रः, वैदिकमङ्गलाचरणम् - हरिदेवः शास्त्री महोदयः, संस्कृतगीताशिक्षणप्रमुखः श्रीमती मनीषा ध्येयमन्त्रः- श्रीसोमबीरः सङ्कल्पः गणपतिपूजनम् गीतामाहात्म्यम् च- हरिदेवः शास्त्री महोदयः, तदनन्तरम् एकः साधकः एकस्य अध्यायस्य पारायणम् अकरोत्। भिवानीजनपदे

प्रथमोऽध्यायस्य वाचनं डॉ. जयपाल शास्त्री, रोहतकजनपदे द्वितीयोऽध्यायस्य वाचनं श्रीरवीन्द्रकुमारः, हिसारजनपदे तृतीयोऽध्यायस्य वाचनं डॉ. शैलेन्द्रकुमारः जौदजनपदे चतुर्थोऽध्यायस्य वाचनं डॉ नवीनः, कुरुक्षेत्रजनपदे पंचमोऽध्यायस्य वाचनं श्रीभूपेन्द्रः, अंबालाजनपदे षष्ठोऽध्यायस्य वाचनं श्रीनीरजः, पानीपतजनपदे सप्तमोऽध्यायस्य वाचनं श्रीकृष्णदेवः, कैथलजनपदे अष्टमोऽध्यायस्य वाचनं डॉ. विनयगोपालः, महेंद्रगढ़जनपदे नवमोऽध्यायस्य वाचनं श्रीमती मनीषा, सिरसाजनपदे दशमोऽध्यायस्य वाचनं डॉ. द्रौणप्रसादः कोइराला, करनालजनपदे एकादशोऽध्यायस्य वाचनं श्रीसञ्जीवकुमारः, रेवाड़ीजनपदे द्वादशोऽध्यायस्य वाचनं श्रीप्रवेशकुमारः, गुरुग्रामजनपदे त्रयोदशोऽध्यायस्य वाचनं स्नेहेलदेशपाण्डेयः, फतेहाबादजनपदे चतुर्दशोऽध्यायस्य वाचनं श्रीसुनील शास्त्री, नूहजनपदे पंचदशोऽध्यायस्य वाचनं डॉ. लिपिका आर्या, सोनीपतजनपदे षोडशोऽध्यायस्य वाचनं डॉ. सञ्जीवः, झज्जरजनपदे सप्तदशोऽध्यायस्य वाचनं डॉ. हेमन्तः, यमुनानगरजनपदे अष्टादशोऽध्यायस्य वाचनं श्रीगिरीशः शास्त्री च वाचनं कृतवन्तः। कार्यक्रमस्य सञ्चालनं डॉ. जयपालशास्त्री प्रान्तगीताशिक्षणप्रमुखः अकरोत्। आरतीं क्षमाप्रार्थनां च आचार्यः हरिदेवः अकरोत्। कार्यक्रमस्यान्ते धन्यवादज्ञापनं प्रान्तमन्त्री प्रमोदाचार्यः कल्याणमन्त्रं च श्रीसुरेन्द्रकुमारः अकरोत्। कार्यक्रमेऽस्मिन् उत्तरक्षेत्रगीताप्रशिक्षणप्रमुखः डॉ. जोगेन्द्रसिंहः डॉ जितेन्द्रः डॉ रामनिवासः डॉ सुमनरानी हरियाणाप्रान्तस्य सर्वेऽपि दायित्ववन्तः तथा च कार्यकर्तारः अन्ये सामाजिकाश्च उपस्थिताः आसन्।

प्राकृतिककृषियोजनायाः अन्तर्गतम् ऊनातः आलुकानि क्रीयन्ते, हमीरपुरे उपस्कराणाम् उत्पादनं भविष्यति- मुख्यमंत्री सुखुः

हिमसंस्कृतवार्ता:- धर्मशाला। हिमाचलप्रदेशे अधुना प्राकृतिककृषियोजनायाः अन्तर्गतम् ऊनातः आलुकानि क्रीयन्ते। हमीरपुरे उपस्कराणाम् उत्पादनं भविष्यति। प्रश्नकालस्य समये विधायकानां बिक्रमसिंहस्य, सुखरामस्य, विपक्षस्य नेतुः जयरामठाकुरस्य च प्रश्नानाम् उत्तरं दत्त्वा मुख्यमन्त्री उक्तवान् यत् स्वां नद्याः तटीकरणानन्तरम् ऊनायाम् आलू उत्पादनं वर्धितम्। हमीरपुरे स्पाइसबोर्ड-इत्यस्य कार्यालयस्य उद्घाटनस्य चर्चा अस्ति। गृहमन्त्री अमितशाहः गुजरातस्य राज्यपालः आचार्यदेवव्रतः च योजनायाः प्रशंसाम् अकुरुताम्। मुख्यमन्त्री उक्तवान् यत् अधुना सर्वकारेण प्राकृतिक- कृषियोजना जीविकायाः अवसरैः सह सम्बद्धा अस्ति। एतेन उपक्रमेण जनाः कृषितः प्रत्यागच्छन्ति। प्राकृतिककृष्यर्थं एमएसपी-प्रवर्तनं देशे प्रथमं राज्यम् अस्ति। एकं किलोग्रामं अपक्वहरिद्रा ₹90 मूल्येन क्रीयते। अपक्वहरिद्रा वर्धयितुं न्यूनश्रमस्य आवश्यकता भवति। अधुना सर्वकारः उपस्कराणाम् उत्पादनस्य विषये विचारं कुर्वन् अस्ति। स्पाइस- मण्डलेण सह चर्चाः प्रचलन्ति। पूर्वं विपक्षस्य नेता जयरामठाकुरः अवदत् यत् काङ्ग्रेससर्वकारः प्राकृतिक- कृषियोजनायाः अवहेलनां करोति। विधायक सुखरामचौधरी राज्ये अत्यल्पानि विपणनकेन्द्राणि सन्ति इति उक्तवान्। उत्तरं दत्त्वा कृषिमन्त्री चन्द्रकुमारः अवदत् यत् राजीवगान्धी प्राकृतिककृषिः समृद्धः कृषकः योजनायाः अन्तर्गतं खाद्यनागरिक-आपूर्तिः, उपभोक्तृकार्यविभागे हिमभोगः हिम प्राकृतिक इति ब्राण्ड-नाम्ना केवलं मक्का-आटा, गोधूम- दलिया, आटा च निर्मिताः विक्रीयन्ते च। सर्वेषां उत्पादानाम् अवधिसमाप्ति तिथिः अपि चिह्निता भवति। चम्बा-जनपदस्य पाङ्गी-उपत्यकायां प्राकृतिककृषेः माध्यमेन उत्पादितस्य पारम्परिकस्य यवसस्यस्य न्यूनतमं समर्थनमूल्यं ₹६० प्रतिकिलोग्रामं निर्धारितम् अस्ति

प्राकृतिककृषि-उत्पादानाम् विक्रयणार्थं बिग- बाजार इत्यनेन सह वार्ता प्रचलति- चन्द्रकुमारः

कृषिमन्त्री चन्द्रकुमारः अवदत् यत् प्राकृतिककृषिद्वारा उत्पादितं पिष्टं, दलिया च आगारद्वारा विक्रीयन्ते। संग्रहकेन्द्राणां संख्यां वर्धयितुं विचारः क्रियते। बिग बाजार इत्यनेन सह अपि चर्चाः प्रचलन्ति। हमीरपुरे नूतना परीक्षणप्रयोगशाला उद्घाटिता भविष्यति। सम्प्रति सोलनप्रयोगशालायां प्रतिरूपाणां परीक्षणं क्रियते। ५७ पिष्टस्य प्रतिरूपाणि परीक्षणार्थं प्रदत्तानि, येषु षट् असफलाः अभवन्।

प्रजावती जानाति यत् एकसप्ताहस्य अनन्तरं मक्कापिष्टस्य रोटिका न निर्मायते- जयरामठाकुरः

विपक्षस्य नेता जयरामठाकुरः मुख्यमन्त्रीं खनन् अवदत् यत् काङ्ग्रेससर्वकारेण मक्कापिष्टस्य विक्रयणस्य निर्णयः कृतः, परन्तु तस्मात् सर्वकारः किमपि आयं न जनयति। विधायिकां कमलेशठाकुरं दर्शयन् विपक्षनेता अवदत् यत् प्रजावती जानाति यत् एकसप्ताहस्य अनन्तरं मक्कापिष्टस्य रोटिका स्वादिष्टा न भविष्यति। मुख्यमन्त्री कदापि न कृतवान् स्यात्। तस्य प्रतिक्रियारूपेण मुख्यमन्त्री सुखुः अवदत् यत्, "वयं मक्कापिष्टस्य रोटिकां निर्मायः खादामः च। भवन्तं अपि अस्य प्रयोगाय आमन्त्रयिष्यामः।" मुख्यमन्त्री व्यङ्ग्यरूपेण टिप्पणीं कृतवान् यत् विपक्षस्य नेता एकस्मात् स्थानात् विषयं गृहीत्वा ततः क्रुद्धः भवति।

रेराप्रमुखस्य नियुक्तौ उच्चन्यायालयस्य मुख्यन्यायाधीशस्य निवृत्त्यर्थं विधेयकस्य विरोधे विपक्षस्य विरोधः बहिर्गमनञ्च

हिमसंस्कृतवार्ता

हिमसंस्कृतवार्ता:- धर्मशाला। सुखसुसर्वकारेण प्रस्तावितं रियल-एस्टेट (विनियमनविकासः) हिमाचलप्रदेश- संशोधनविधेयकं २०२५ इति मुख्यमन्त्रिणः प्रतिक्रियायाः असन्तुष्टः भाजपाविधानपरिषदः सदानात् बहिःगतः। मीडियासमीपं वदन् विपक्षनेता उक्तवान् यत् सुखसुसर्वकारः न संविधानस्य आदरं करोति न सर्वोच्चन्यायालयस्य मार्गदर्शिकायाः। अतः अद्यैव सर्वकारेण एतद् विधानं प्रवर्तते यत् रेराप्रमुखस्य नियुक्तौ उच्चन्यायालयस्य मुख्यन्यायाधीशस्य भूमिकां समाप्तं करोति। उच्चन्यायालयस्य मुख्यन्यायाधीशस्य विषये अपि सर्वकारस्य विश्वासस्य अभावः अस्ति। एषा अतीव दुर्भाग्यपूर्णा स्थितिः अस्ति। प्रश्नं कृत्वा मुख्यमन्त्री यथासाधारणं विपक्षस्य आलोचनं कृतवान् यत् ते अध्ययनं न कृतवन्तः। सः स्वयमेव कियत् पठितवान्, कियत् ज्ञानी च अस्ति इति समग्रः देशः दृष्टः। हिमाचलप्रदेशः विगतत्रिवर्षेभ्यः तस्य शिक्षायाः अभावस्य परिणामं भोगयति। जयरामठाकुरः अवदत् यत् २०२१ तमे वर्षे माननीयेन सर्वोच्चन्यायालयेन स्पष्टीकृतं यत् संवैधानिकपदेषु नियुक्तौ न्यायपालिकायाः अधिकारं न्यूनीकर्तुं प्रयत्नाः कस्यापि परिस्थितौ स्वीकार्याः न भविष्यन्ति। द्वितीयं, एषः केन्द्रीय विधानम् अस्ति यः राज्यपालद्वारा राष्ट्रपतिपर्यन्तं प्राप्यति, परन्तु राज्यसर्वकारस्य एतादृशीर्या केन्द्रीयविधानस्य संशोधनस्य अधिकारः नास्ति। तदपि सर्वकारः एतत् विधेयकं प्रवर्तयित्वा सर्वोच्चन्यायालयस्य आदेशान् अवहेल्यन् संविधानस्य अवहेलनां कुर्वन् अस्ति।

प्रधानमन्त्रिकार्यालयस्य नाम सेवा तीर्थ इति

प्रधानमन्त्री नरेन्द्रमोदी प्रधानमन्त्रिकार्यालयस्य नाम सेवा तीर्थ इति परिवर्तनं कृतवान्। केन्द्रीयगृहमन्त्री अमितशाहः सोशल मीडिया पोस्ट् मध्ये घोषितवान् यत् राजभवनस्य राजनिवासस्य च नाम लोकभवनं लोकनिवासः इति परिवर्तनं क्रियते। सः एतत् राष्ट्रस्य विकसितस्य उत्तमस्य च भारतस्य निर्माणस्य यात्रायां महत्त्वपूर्णं माइलस्टोन इति वर्णितवान्, यस्मिन् सेवा सुशासनं च प्रमुखप्राथमिकतानि सन्ति। गृहमन्त्री अपि अवदत् यत् विगत ११ वर्षेषु नरेन्द्रमोदीसर्वकारः सत्तायाः अपेक्षया सेवायाः पर्यायः जातः, प्रधानमन्त्री स्वं प्रधानसेवकम् इति मन्यते, यः जनानां कृते २४/७ कार्यं करोति च।

भारतीयस्मिताया आधारस्तम्भः संस्कृतम्- पद्मश्रीः अभिराजराजेन्द्रः

हिमसंस्कृतवार्ता। पद्मश्रीः प्रो. अभिराजराजेन्द्रमिश्रः अकथयत् यत् श्रीमद्भागवतं भारतीयज्ञानपरम्परायाः अखण्डधारा वर्तते या धर्मदर्शनैतिहाससंस्कृत्यध्यात्मानि सर्वाणि एकस्मिन् सूत्रे संयोजयन्ती अद्भुता संस्कृतिकी महागाथा सन्तिष्ठति। भागवतं न केवलं ग्रन्थः अपितु सनातनभारतस्य चिरन्तनी चेतना वर्तते या मानवं भक्तिज्ञानवैराग्यकर्तव्यबोधानां समन्विते पथि प्रेरयति। सः अवदत् यत् भागवतस्य प्रत्येकः स्कन्धः भारतीयचिन्तनपरम्परायाः कस्यचित् विशिष्टस्य आयामस्य दिग्दर्शनं कारयति। क्वचित् रूपान्तरितजीवनमूल्यानां सूत्रपातः क्वचित् भक्तियोगस्य चरमोत्कर्षः, क्वचित् राजधर्मस्य विवेचनं, क्वचित्च जीवनसिद्धान्तानां गूढतमा व्याख्या दरीदृश्यते। आचार्यमिश्रः विशेषेण उल्लिखितवान् यत् अद्य आवश्यकता वर्तते यत् भागवतस्य दार्शनिक- सांस्कृतिक- सामाजिक- आध्यात्मिकपक्षाणां पुनर्पाठः क्रियेत स च आधुनिकभारतीयसमाजस्य जीवनचर्यायां पुनः प्रचार्येत येन आगामिनो वंशजाः स्वमूलस्रोतसा पुनः संयोजितुं शक्नुयुः। संस्कृतभाषायाः प्रचारप्रसारसंरक्षणसंवर्धनं राष्ट्रनिर्माणाय अत्यावश्यकम् इति वदन् सः पुनरुक्तवान् यत् संस्कृतं भारतीयस्मितायाः आधारस्तम्भः अस्ति। भागवतसदृशाः ग्रन्थाश्च अनया भाषयैव स्वसमग्रेण तेजसा करुणया चिन्तनसमृद्ध्या च सह विश्वमानवतायै मार्गदर्शनं कुर्वन्ति। विशिष्टातिथिः प्रो. काशीनाथन्योपाने संस्कृतभाषया उद्बोधनं ददत् भागवतस्य प्रथमस्कन्धस्य अनेकान् श्लोकान् उच्चारितवान् येषु भगवतः शुकदेवस्य वैराग्यं करुणा च निरूपिते स्तः। सः रासपञ्चाध्याय्याः श्लोकान् गायन् अवदत् यत् गोप्यः प्रेम्णा भक्त्या च भगवन्तं कृष्णं प्राप्तवत्यः। अग्रे तेनोच्यते यत् शुकतीर्थं मुक्तितीर्थम् अस्ति यत्र राजा परीक्षितं मुक्तिम् अलभत इत्यपि तेन निगदितम्। सारस्वतातिथिः उत्तरप्रदेश- संस्थानस्य पूर्वोध्यक्षः डॉ. वाचस्पतिमिश्रवर्येण प्रोक्तं यत् चातुर्वेदसंस्कृतप्रचारसंस्थानं संस्कृतस्य भारतीयज्ञानपरम्परायाश्च कृते महत्त्वपूर्णं कार्यं समाजसंस्काराय पुरस्करोति। बागपततः आगतः डॉ. साधुरामः अकथयत् यत् भागवतं संसारस्य नश्वरतायाः सत्यं प्रददाति। अध्यक्षतां कुर्वन् चातुर्वेदसंस्कृतप्रचारसंस्थानस्य राष्ट्रीयोध्यक्षः प्राध्यापकाधिकारिहरिप्रसादः अपि संस्कृतभाषया एव स्वकीयम् उद्बोधनम् अददात्। सः प्रत्यपादयत् यत् भागवते सृष्टिज्ञानेन सह मानवजीवनस्य सम्यक् दर्शनं विद्यते। प्रधानाचार्यः गिरीशचन्द्रोप्रेति अतिथीनां स्वागतं विहितवान् डॉ. मिश्रप्राज्ञेशश्च धन्यवादं ज्ञापितवान्। व्याख्यानसत्रे काशी हिन्दू विश्वविद्यालयस्य वाराणस्याः आचार्यः तिवारी शैलेशकुमारः, सम्पूर्णानन्द- संस्कृत- विश्वविद्यालयस्य वाराणस्याः प्राध्यापकाधिकारिहरिप्रसादः, केन्द्रीय- तिब्बती- संस्थानस्य वाराणस्याः प्रोफेसरचतुर्वेदिधर्मदत्तश्च श्रीमद्भागवतस्य द्वादशस्कन्धानुसारेण ज्ञानमहितानि वैदुष्यपूर्णानि च स्वव्याख्यानानि दत्तवन्तः। अस्य सत्रस्य संचालनं डॉ. अभिषेकपाण्डेयः महोदयेन कार्तव्यज्ञापनञ्च डॉ. मूलचन्द्रशुक्लः इत्यनेन पुरस्कृतम्। सांस्कृतिककार्यक्रमाङ्गभूता राष्ट्रिया संस्कृतकविगोष्ठी आयोजिता, यस्यां भारतस्य विभिन्नप्रान्तेभ्यः आगताः संस्कृतकवयः श्रीमद्भागवतं शुकदेवं च अधिकृत्य काव्यपाठं कृतवन्तः। अस्य आध्यक्ष्यं डॉ. अभिराजराजेन्द्रमिश्रः आतिथ्यं च प्रो. हरिप्रसाद- अधिकारी विहितवन्तौ। कार्यक्रमेऽस्मिन् प्रो. निरञ्जनमिश्रः, डॉ. प्रो. शैलेश कुमार तिवारी, प्रो. वैद्यनाथमिश्रः, प्रो. राजेन्द्र त्रिपाठी, डॉ. अभिषेकपाण्डेयः, प्रो. वैद्यनाथमिश्रः, डॉ. चन्द्रकान्तशुक्लः, डॉ० धनञ्जयमणित्रिपाठी, डॉ. इन्द्रेशपाण्डेयः, तपस्वीपाराशरः, डॉ. योगेन्द्रकुमारः, डॉ. मूलचन्द्रशुक्लः, डॉ. अम्बरीशमिश्रः, डॉ. तेजप्रकाश चतुर्वेदी इत्यादयो कवयः स्वस्वकाव्यपाठं पुरस्कृतवन्तः। सत्रेऽस्मिन् काव्यपाठपूर्वकं सञ्चालनं हर्षितः धन्यवादज्ञापनञ्च डॉ. अरविन्दकुमारतिवारी कृतवन्तौ। प्रो. रीता तिवारी, प्रो. मञ्जुलता शर्मा, डॉ. प्रमोदकुमारमिश्रः, डॉ. खगेन्द्रमिश्रः, ट्रस्टी ओमदत्तदेवः, कथाव्यासः अचलकृष्णशास्त्री, आचार्य सुमनः, डॉ. अम्बरीशमिश्रः, डॉ. रोशनी असवालः, डॉ. राजीवमिश्रः, डॉ. आशीष मणित्रिपाठी, डॉ. रविकान्तभारद्वाजः, आचार्यः अतुल अवस्थी च इत्यादयः कार्यक्रमेषु साक्षिभूताः समभूवन्।

संस्कृतं भारतीयजीवनस्य संस्कृतेश्चात्मा- स्वामी ओमानन्दः

हिमसंस्कृतवार्ताः- डॉ. मूलचन्द्रशुक्लः,
मोरनानगरं शुकतीर्थः। चातुर्वेद-
संस्कृतप्रचारसंस्थानं काशी, उत्तरप्रदेश-
संस्कृत- संस्थानं लखनऊ,
भागवतपीठशुकतीर्थः एतन्नयसंयुक्तत्वावधाने
श्रीमद्भागवतस्य विविधायामाः
भारतीयज्ञानपरम्परायाः परिप्रेक्ष्ये इति विषये
भागवतपीठश्रीशुकदेवाश्रमे आयोजितस्य
दिवसद्वयात्मकस्य राष्ट्रियसंगोष्ठ्याः पीठाधीश्वरः
स्वामी ओमानन्दमहाराजः, पद्मश्रीः प्रो.
अभिराजराजेन्द्रमिश्रः, प्रो. हरिप्रसाद अधिकारी,
डॉ. वाचस्पतिमिश्रः, प्रो. काशीनाथ न्योपाने,
संयोजकः डॉ. चन्द्रकान्तदत्तशुक्लश्च एते
अतिथयः मातुः वाग्देव्याः सरस्वत्याः चित्रस्य
पुरतः दीपं प्रज्वाल्य उद्घाटनकार्यक्रमस्य
शुभारम्भम् अकुर्वन्। वटुकविद्यार्थिनां
वैदिकमङ्गलचरणेन वेदस्तुत्या च
कार्यक्रमस्यारम्भो जातः। चातुर्वेद- संस्कृत-
प्रचारसंस्थानं काशी इत्यस्य राष्ट्रियाध्यक्षः प्रो.
हरिप्रसाद अधिकारी कार्यक्रमस्य आध्यक्ष्यं
निर्वहति। सम्पूर्णानन्दसंस्कृतविश्वविद्यालयस्य
पूर्वकुलपतिः पद्मश्रीः प्रो. अभिराजराजेन्द्रमिश्रः
मुख्यातिथिरूपेण आसीत्, केन्द्रीय- संस्कृत-
विश्वविद्यालयः दिल्ली इत्यस्य प्रो. काशीनाथ
न्योपाने विशिष्टातिथिरूपेण, चौधरीचरणसिंह-
विश्वविद्यालयः मेरठनगरस्य
संस्कृतविभागसमन्वयकः प्रो. वाचस्पतिमिश्रः,
बागपततः डॉ. साधुरामशर्मा अतिथिरूपेण मञ्चे
विराजिताः आसन्। कार्यक्रमस्य कुशलं सञ्चालनं
बागपततः समागतेन डॉ.
अरविन्दकुमारतिवारीमहोदयेन विहितम्।
मञ्चासीनाः सर्वेऽतिथयः शाटिकाप्रदानेन
शुकदेवभगवतः चित्रसमर्पणेन
अभिनन्दनप्रार्पणेन च सम्मानिताः अभूवन्।
सङ्गोष्ठ्याः राष्ट्रियसंयोजकः डॉ.
चन्द्रकान्तदत्तशुक्लः वर्यः समेषामभिनन्दनं
विधाय सङ्गोष्ठ्याः प्रास्ताविकीं प्रस्तुतवान्।
स्वाम्योमानन्दमहाराजः अवदत् यत् भागवतं
भगवतो वेदव्यासस्य हृदयात् निःसृता
अमृतवाणी वर्तते, यस्याः श्रवणेन अज्ञानपटः
अपसरति। भागवतं दिव्यज्ञानस्य जननी
भक्तिज्ञानवैराग्याणां च अद्भुतं मिश्रणमस्ति यत्
सर्वोच्चं जीवनं यापयितुं दर्शनं, सुखमयं जीवनं
यापयितुं कलां च शिक्षयति। भागवतं भगवतः

श्रीकृष्णस्य शब्दावतारोऽस्ति। भागवतमेका
संस्कृतिः एका सभ्यता एका साधना एकं
जीवनमूल्यं चास्ति। समाजे व्याप्तानां कुरीतीनां
कुप्रथानां नकारात्मकमूल्यानां च विरुद्धं स्वरम्
उत्थापयितुं शक्तिः अस्मभ्यं भागवतात् प्राप्यते।
भागवतं जीवने सकारात्मकं रचनात्मकं च
दृष्टिकोणम् उत्पादयति। भागवतं अशान्ति-
तनावपूर्णे जीवने मनसः शान्तिं प्रयच्छति मनसः
शान्तिरेव वास्तविकी सम्पत्तिः अशान्तिरेव च
दारिद्र्यमस्ति। भागवतं जीवनमृत्योः सत्यस्य
बोधं कारयति। अस्य चिरन्तननश्वरजीवनस्य
सम्बद्धस्य सत्यस्य विश्लेषणं प्रभुभक्तिः
परमार्थश्चैव भागवतस्य आभ्यन्तरिकं मर्म वर्तते।
सः अकथयत् यत् कस्यापि राष्ट्रस्य अस्तित्वं
तस्य धर्मं संस्कृतौ सभ्यतायां तस्य इतिहासे च
अवलम्बितं भवति। यदि धर्मः संस्कृतिश्च
जीविष्यतः तर्हि समाजो राष्ट्रं च अपि
जीविष्यति। धर्मसंस्कृतेः धारा जनमानसे निरन्तरं
प्रवहन्ती तिष्ठेत् इत्यनया लोकहितकामनया
अस्माकं पूजनीयैः ऋषिमुनिभिः प्राचीनकाले एव
सनातनधर्मः स्थापितः। अद्य सम्पूर्णं विश्वे
भारतमेव सनातनधर्मस्य जनको वीरवर्ति।
भारतस्य पार्श्वे समग्राय विश्वाय दातुमेकः
सन्देशोऽस्ति। धर्मस्य अध्यात्मस्य च क्षेत्रे भारतं
सम्पूर्णं विश्वे महत्तरमस्ति। भारतस्य समीपे
अध्यात्मज्ञानस्य प्रकाशपुञ्जः शक्तिगृहं तथा
विश्वस्य प्राचीनतमा समृद्धतमा च
संस्कृतभाषास्ति या सर्वासं भाषाणां जननी।
संस्कृतं देववाणी, वेदवाणी, भारतस्य वाणी,
ऋषिमुनीनां च वाणी अस्ति। मानवसभ्यतायाः
अध्यात्मस्य च विकासे संस्कृतभाषायाः महद्
अवदानमस्ति। संस्कृतं भारतीयजीवनस्य
संस्कृतेश्च आत्मा अमूल्यनिधिः अमृतधारा
चास्ति। अस्माकं पूजनीयैः ऋषिमुनिभिः
अस्यामेव भाषायां वेदपुराणशास्त्रादीनां
धार्मिकाध्यात्मिकेतिहासस्य रचना च कृता। सः
पुनरपि उक्तवान् यत् भारतस्य पार्श्वे
वेदपुराणोपनिषद्भगवद्गीतारामायणख्यानां
दिव्यग्रन्थानां ज्ञानं तथा
गङ्गायमुनासरस्वतीसदृश्यः जीवनदायिन्यो
मोक्षदायिन्यश्च नद्यः सन्ति तथा च
रामकृष्णशिवनाम्नी सङ्गीवनी विद्यते। अतः
कारणात् भारतं जगद्गुरुः आसीत्, जगद्गुरुः
अस्ति, जगद्गुरुः भविष्यति च।

हिमसंस्कृतवार्ताः, ईदरधीरजः, हैदराबादः

वार्ता-संवादः

नन्दिनी - नमो वः। अद्यतने वार्ता-कार्यक्रमे स्वागतं करोमि।
नमस्ते काव्ये।

काव्या - नमस्ते नन्दिनी। अद्य प्रथमा वार्ता पर्यावरणेन सम्बद्धा।
वैज्ञानिकैः तादृशं नूतन-अभिघट्यं (प्लास्टिक्) निर्मितम्, यत्
स्वयं विलीयते। अनेन आविष्कारेण प्रदूषणस्य समस्या
दूरीकृता।

नन्दिनी - तत् अभिघट्यम् तु पर्यावरणाय हितकरम् एव। अग्रे
का वार्ता?

काव्या - श्रूयताम्। अनुसन्धातृभिः एकादश-वर्षाणि यावत्
अध्ययनं कृतम्। तैः ज्ञातं यत् विशिष्टानां वनस्पति-तत्त्वानां
भोजनेन हृदयस्य स्वास्थ्यं वर्धितम्। अनेन हृद्दोगस्य भयम् अपि
न्यूनीकृतम्।

नन्दिनी - सत्यम्, हृदयस्य आरोग्यं तु बहुमूल्यम्। अग्रिमा वार्ता
का?

काव्या - चिकित्सा-क्षेत्रे वैज्ञानिकैः अद्भुत-कार्यं कृतम्। तैः
शरीराणां विजार-किङ्कराल-न्यष्टिक-अम्लस्य (DNA)
परिवर्तनस्य एकः शक्तिमान् विधिः विकसितः। अनेन विधिना
असाध्य-रोगाणाम् उपचार-विषये आशा वर्धिता।

नन्दिनी - तत् विजार-किङ्कराल-न्यष्टिक-अम्लस्य परिवर्तनं तु
मानवेभ्यः वरदानम् एव। इदानीं का वार्ता अवशिष्टा?

काव्या - इयम् अन्तिमा वार्ता कीट-सम्बद्धा। पिपीलिकाभिः
घातक-सङ्क्रमणस्य गन्धः घ्रातः। रोगस्य प्रसारात् पूर्वम् एव
ताभिः तस्य अस्तित्वं ज्ञातम्। प्राणिनां घ्राणशक्तिः खलु विचित्रा।

नन्दिनी - अहो! पिपीलिकानां सा सङ्क्रमण-ज्ञान-शक्तिः अपूर्वा
खलु। अद्यतने कार्यक्रमे एतावदेव वा?

काव्या - आम् नन्दिनी। अद्य मुख्याः वार्ताः उक्ताः। अस्माभिः
इदानीं विरामः स्वीकरणीयः। श्वः पुनः नूतन-वार्ताभिः सह
आगमिष्यामः। नमो नमः।

दिल्लीनगरपालिकायाः उपनिर्वाचने भाजपादलं सप्त आसनानि प्राप्तवान्

राष्ट्रियराजधान्याः १२ वार्डेषु आयोजिते दिल्लीनगरपालिकायाः
उपनिर्वाचने भाजपादलं सप्त आसनानि प्राप्तवान्। आम
आदमीदलस्य त्रीणि आसनानि, काङ्ग्रेस-पक्षस्य, अखिलभारतीय-
अग्रेसर-खण्डाय च एकैकं आसनं प्राप्तम्। पत्रकारैः सह वदन्
चान्दनीचौकस्य सांसदः प्रवीणखण्डेलवालः अवदत् यत्
एमसीडीनिर्वाचनपरिणामाः दिल्लीनगरे भाजपायाः कृतं कार्यं
प्रतिबिम्बयन्ति। उपनिर्वाचनं ३० नवम्बर् दिनाङ्के ५८०
मतदानकन्देभ्यो अभवत्, यत्र २६ महिलाः सहितं ५१ अभ्यर्थिनः
निर्वाचने सदस्याः आसन्।